

AKATAPPA

Şubat 2006 - Sayı 74

Aylık Edebiyat Dergisi

ISSN 1305 - 7685

YAZIM KURALLARINA PAYDOS!

Ramis DARA

Öylesine kendinden menkul bir düşünce ve duyarlık kapasitemiz vardır ki, bunu herhangi bir dilin yazım kuralları içine yerleştirmenin imkânı yoktur! Dünyanın bilmem hangi doruklarında olma bayrağını kimselere kaptırma niyetinde olmayan bazı sevgili arkadaşlarımızın iç enerjilerinin yansması bu olmalıdır!

...

Bilirsiniz; ayrı yazılması gereken soru ekleri, ayrı ve birlikte yazılması gereken “ki”ler, “de”ler, büyük-küçük harf kullanımları, Türkçede insanın ortalama zekâsını gösteren önemli ayrıntılardır; ayrıntılardan önce $2x2=4$ gibi şaşmaz temel kurallardır...

Daha doğrusu, ‘kurallardır’ sanılır!

Bunları üniversitelerin dil-Türkçe-edebiyat bölümlerinde bile bütün öğrencilere öğretebilmek her zaman kolay değildir.

Böyledir ki sözde yazılı anlatımları yazım yanlışlarından geçilmeyen Türkçe-edebiyat öğretmenlerine rastlanır.

“Ağlamak istiyorum sayın seyirciler!” (Sevinçten değil, üzünçten!):

Yazım kurallarını bilmeyen ve uygulayamayan, şair ve yazarlara da az rastlamadım şu zamana değin ve bunları “bir sır gibi sakladım”; sehven yapılmış saydım!

Ama bu dil-bilmez arkadaşlardan kimileri editörlüğe, dergi yayıncılığına da soyundular ve çevrelerinde bir dil-bilir ya da musahhih bulundurma ihtiyacını bile duymadılar!

“Tabiki” yazdılar, “istiyorumki” yazdılar, “dünya-da” yazdılar. Yazdılar oğlu yazdılar...

Daha yenilerde öldüğü için, daha yenilerde adı binlerce kez “Attilâ İlhan” diye yazılan değerli şair ve yazarımızın adını Atilla diye yazdılar! (Özel adlar özeldir; kişi nasıl kullanıyorsa ona uyulur!)

Bu gözü kara kardeşlerimiz madem bu dili bu günlere değin öğrenemediler, öğrenme şansları da yok; aramızdaki ayrımı, ayrılığı kaldırmak için, bari biz onların ayağına gidelim ve yazım kurallarını ortadan kaldıralım, diyorum!

Yazım kurallarını bilmeyen, uygulayamayanların denetimsiz-düzeltilimsiz yayın yapmalarını önleyecek bir dil yasası yoksa, toplumumuz bu bilinci, kültürü, gönlü ve vicdanı geliştirmemişse, evet, yazım kurallarını ortadan kaldıralım, diyorum!

“Ağlamak istiyorum sayın seyirciler!” (Üzünçten değil, sevinçten!)

Ahmet ÖZBEK

ATEŞBÖCEKLERİNİN SOLDUĞU YERDE

Neşe Hanım’a

bez bebekler ağlardı
ipek titreşirdi ud pencerelerde
akşam vaktiydi uşşak’tı
devrihindî şarkılarda bir lale ağlardı
bir laleydi annem... ağlardı anlardım

içli şairlerdik rüya çerçisi
uyku alırdık kileyle kuşku satardık
tanımadığımız mevsimlerin hüznün şarkısı
acı çocuk yüzlerini
mor kadehler dibinde unuttuk

anneler lalelere düşerdi
laleler segâh perdesinden annelerin yüreğine
bez bebeğim düşerdi diz boyu uçurumdan
rüyalarım kanardı

sevgi sözcüklerinin
işlemeli kutularda saklandığı
o naif yerde
tül perdeler aralanırdı

sabahları beyaz eller
çiçek suları parmaklıklar arasından
ay yüzlü bir cilve kokusu yayılırdı
pencerelerden

şimdi ince hastalıklar gibi
göğsümüze çökmüş kaba keder
diz boyu uçurumdan düşen kanayan
iyiliğin ipek yüzüymüş anladım

hep bir eksiklik kaldı sol yanında göğsümüzün
ateşböceklerinin solduğu yerde
kanarken yaşlı bir çocukluk
inceliksiz kıyıda üşürken şehir:

bez bebekler ağlardı titreşirdi hüznün
pencerelerde

Uğur Bilmiş, Ramis Dara, Gültekin Emre, Doğan Ergül, Yusuf Erten, Hakkı Engin Giderer, Hilmi Haşal, Mehmet Sadık Kırımlı, Ahmet Özbek, Hüseyin Peker, Mustafa Altay Sönmez, İhsan Tevfik, Murat Üstübal, Sadık Yaşar, Müesser Yeniay.

ÖZEL EK

“ŞİİRİMİZDE 2005 UFUK TURU”

Hazırlayan: İhsan ÜREN

ŞİŞEDEKİ MEKTUP: ŞİİR

Hilmi HAŞAL

Sahil kentlerinin, kasabalarının bilinen öyküsüdür, şişedeki mektupla ulaşılabacağı sanılan, hatta bazı versiyonlarda mucizevi biçimde adresine giden, sevgilinin eline varan mektup. Efsane şişe ve içindeki nağmeler, eninde sonunda bir kıyı bulacak, kayaya, çakıla veya kuma düşecektir. Şişedeki mektubun, genellikle şiirin büyüsunü benimsememek, ona inanmamak olmaz! Dalgalarla, gecelerle, gündüzlerle boğuşarak, kim bilir ne kilometreler aşmıştır, okyanuslarda, denizlerde? Ne yağmurlar, ne güneşler eskitmiş, ne badireler atlatmıştır(?) diye düşünülür şaşkınlıkla. Evet, şişe şaşkınlık getirir en çok.

Şişedeki aşkın yıllara ve yollara meydan okuması şaşkınlık membaıdır mitosların. İçindeki şiirin inanılmaz etkisi nesnenin imge gücü kadar, insanoğlunun inanmasa da şaşma gereksinimini doyuran düş zenginliğidir. Şiir de o işte, merak uyandıran, doğaya, rastlantıya aralık kapı bırakan söz sihirbazlığı...

Şiiri dert edenler, ne menem bir yolda yürüneceğini öngörmüşlerdir az çok. Engebeler ve mayınlar dolayısıyla serzenişte bulunmaya hakkı yok onların. Yolun sonunda yeter ki şiir olsun. Şiir, şiirle ilgili rahatsızlıkların da tek ilacıdır çünkü. Yaşayanlar empati kurabilir, anlar...

Bilim adamları (sosyologlar) saptamış mıdır bilmem; ama yazmayanlar önemli bir çoğunluk oluşturuyordur ülkemizde, hatta yeryüzünde... Geçen yüzyılın başlarından itibaren, iletişim şimdiki gibi yaygın değilken, mektuplaşma, bir bakıma yazmanın hem gerekçesi, hem sonucuymuş. Artık mektup bir iletişim yolu değil de yazın türü olarak duruyor önümüzde. Tarih tutanağı, belge niteliği taşıyor geleceğe. Edebi, yani yazınsal sanat sayılıyor. Çünkü günümüzde insanlar e-postalarla, telefonla sağlıyor iletişimi.

Şiirin de insandan insana köprü olduğunu, olabileceğini benimseyen okur, işin çetrefil yanlarına, okuma serüveninin çetin labirentlerine hazırlıklıdır. Öyle ya kolay veya kolaycı değildir en baştan. Şiirin labirentleri, sözcüklerin muamma kıtası sığ olamaz; derindir, dipsiz derin. Tıpkı ölüm, tıpkı aşk gibi. Şiiri, yaşamının odak nesnesi, atom çekirdeği kılmış olanlar az çok öngörmüştür ya da yolun başlarında felaketin geldiğini sezinlemiştir ama geri dönmemiş, durmadan yürümüş kişilerdir.

Edebiyat türleri arasında, deneme ve günlük kadar, mektup da lirik rüzgârlar taşır dense yanlış olmaz. Şiir, günlük ve denemede nükseden varlığını; imgelemi, içten, akıcı söylemi dolayısıyla, mektupta daha da etkin sezdirebilir. Şiirle mektubun kardeşliği daha içten ve incelikli gelmiştir bana, belki de böyle düşündüğüm için. Her şiiri, şişeye konup denize, dalgalara bırakılmış mektup diye algıladığım, öyle özümsemişim, o ruhla okuduğum için belki: Şiir, sahileme vurmuş şişedeki mektuptur.

Şiir, kılcallarındaki sızısıyla, topaçlaşmış özlemlerle, umutla ve öngörüyle ve de düşü/düşün seliyle bir mektuptur. Muhatabını, yani alıcısını hangi kıyıda, hangi sahil köyünde, kasabasında veya kentinde bulacağını kimse bilemez. Şişedeki yolculuğu, binlerce postacının (klasik anlamda postacının) çantasında gerçekleşmiş

olabilir. (Bu arada, postacılar ve çantaları da şiir nesnesidir denmesinde

‘DİP SULARI’

Hüseyin PEKER

İhsan Tevfik daha kitabının başında saklı suyla, gizil güçle söze başlıyor, hem de gelenekten uzak durmadığını söyleyerek. O suya kavuşmak için yalın bir yol deniyor, söze yükleniyor; ama buruşturup sıkmadan, sözcüklerin uçlarını rahat bırakarak deniyor bunu.

Hep iyilikten yana; pembe beyaz bir iyilikten, hep yaslanmaktan yana sulu aynalara. ‘iyiden iyiye değiştim’ dediği yerde bile aynı kalıyor. Hayatın arabı saysa da kendini, en beyaz o kalıyor şiirin ucunda. Zaten şiirlerin finalinde, dizeleri başı bozuk çingiraklarla bırakıyor: zorlamadan; şiir yazmaya, şiir okumaya söz vermiştir, hafif, yalanını öldürerek konuşan birinin portresi bu: kuyularda salınır, dışarı bakar yüzü, karanlığı sevmez, *kırver gitsin* (s. 27) dese de, saygının şiiridir ondaki. Salih, Ahmet hep onun yaka kartları. Zil çaldığında ‘büyük vedaları olmalı’ (s. 34)

Bir isimsiz öğretmen; ‘Önce bademler aldı’ (s. 37) dediği yerde titizim. Çorabını çıkarır, kokmaz. Uyur, horlamaz. Narin bir ten. Bütün doğa şekillerine duyarlı. Önce dost. Ama nasıl bir dost? ‘yeter içinden geçmeye zamanın’ (s. 36) dediği yerde A. Hamdi Tanpınar’la, ‘Bir gemi geçiyor güneşin içinden’ (s. 38) dediği yerde nüzüllü perdeden Yahya Kemal’le. İyi bir dost, şiirle. Kentleri sarıya çalar. Sanki Suşehri’ne bir abonelik planlamış şiir ertesinde.

Türkçe sınavında gibi işaretler yazı kâğıtlarını *Dip Suları*’nın. Uzak bir kasabada. Hiç de uzak durmaz, yakınımızda. Ve her dem yanakları kızarır.

Şiirleri de toz pembe. Alımlı. Çiçek tozlarının bahar gösterisi gibidir onda yazmak.

Titrer. Bir acayip yokluk sayılır dostluğun ortası.

Suskun bir gül mü? Bence şiire tutunması Cemali makamında. Ağır aksak usulde.

‘Ben bu ovalardan çokça geçtim / sen de geç’ (s. 54) diyecek kadar sürükleyici.

İsimsiz bir şair, namını başkalarına adanmış. Ötekiler için yaşıyor. Ceketinin üst düğmesinde hep bahşiş saklıdır, annesini ulu tanrı sayar, şairlerini büyük dede.

Hep heykelini diker sevdiği şairlerin. Mendil uçlarına şair baş harfleri diker, usulca bir iplikle. Eylül kadar mahzun, güz kadar sevdalı. Dökülen güz yaprakları onun sırtına dizilir durur.

‘Sen hâlâ / orada mısın’ (s. 63) dediğine bakmayın, kimseyi ittirmez, titrer. Dudağında can kırıkları.

Silivri’de onu beğenmeyenler sınıfta kalır. Ve onu bir dalga alır. Marmara içlerinden, ortamıza bırakır, *dipsuları* biçiminde.

İhsan Tevfik, *Dip Suları*, Pervaz Yayını, Eylül 2005, 78 sayfa.

beis görmeyenlere yürekte katılırm...) Şiir, sözcüklerin yolculuğu değil miydi? Öyleydi, öyle olacak sonsuza dek.

Şişedeki mektup, efsanenin, öykünün, masalın, ne dersek diyelim, belki de yeryüzünün ve de insanlığın şiiriydi ta başından beri. Şişe nesnesiyle bir araya gelip kutsallaşmış şiir ve şarap, şiir ve şalgam, şiir ve sıra dolayısıyla bile olsa, böyle düşünmeyi gerektirecek ne çok güzellik var şu dünyada, değil

mi? Şiir öyle bir iksirdir, ya da değildir... Ne değişir ki?
Bu metni de bir mektup sayın olsun gitsin. Sevgiyle...

Doğan ERGÜL

CEZAYİR MENEKŞESİ

duvardan önce kırmızı
sokakta
sakin kımıltı rüzgârı
sesin...

sen kalırken dünya yürür
yorulur atlas
kalemin gölgesi, ağacın
taşın kışı...

ne kadar sarı
ağacın ağaca yazı...

ayna uyku, sarı tütün, tül
Samsun
ömrümün tuzunu içtiğim keman...

Symirna'da büyüdüğüm balkon
yağmur yamaçlarda
yokuş yeşillerde omuzların
çürümüş papatya dudakların
hızın...

yolumu tren yapan yolda
yok uzağım...

karnının çekilmesi
başım için açılan yer
dünya!
üzüncün gölü...

sarı bir iklim kabarsın diye
yazdığım dün
en küçük bir el'di
ışıkta kaybolan...

eriyen yerinde iskelelerin bekçilerle
harlarla...

suyun içini içtiğimiz öğlen
dalğıcılara dalgın baktığım...

uyumuş Hicaz yollarında
trenin içinde
salıncakta bir sokak
başında bin yıllık hasat
tarla sarısı
yol üstleri , vardır kenar...

kalbini yediğim akşamlardım
oydum
bir surun üstünde ağladığım
Sığacak'ta bir deniz...

ısırlmış bir elmaydı dünya
onu o dünde attık denize...
yosunlarla, sardunyalarla
yürür müyüm Mardin mahallesinden
yokuş aşağı bir şehri
eyvanı
Agora'dan...

unutmak için ormanda unuttuğum
yazı
geçer miyim geceden
kasabaların gezdiği yollardan
tütün günlerden
mordan...

sarı kâğıtlar niye var
tuz için diye var

şimdi sen kimi uyuyorsun?!

Murat ÜSTÜBAL

TRANSLİTERATÜR

Mitat Çelik'e

ne yalan söyleyeyim lekeli ihya vakti
kıyamet kadar kıymet beğeniyorum
trans giriyorum sitteisevir şehvetine bir devir
şerbetli yakınıyorum transandantal lehime

battı batacak batıyor şu ara trans
atlantisten uzağa püsküren lemurya sölpüğü
üçüncü kökten oğanimız görünüyor bak
bu iş sakat ağrıyor nükte zatın başına

öyle söylemiyorlar ama dağdağalı bak
diye hiç mani olmadan seyrana çık
var mı çözülesi transistorsuz bir sisin
perdesi aralık eytişimsel transparan

seçiyorum pejmürdeleri italik bakışimlarla
bir araç hareketleniyor şerhimden triptik
sual olunmaz nekre takıntılar diliyorum
(eşkâlini nasıl alırsın yüz göre göre mi)
takıntıya nasıl bir suret kakılıyor
nasıl takınıyor nasıl yakınıyor asıl

daha da iyisi keyif alıcı öznellerden deniyorum
akıl akıldan yakındır diyorum yakınmasız gize
trişon sanıyorum günaha varıyorum ahdine bakıp niyetin
etlisini seviyorum iki dudak arası kirişin
duvarını yoğunu yoğuruyorum bedenim tam şehirli
saf kentliye sunuyorum kır kışı ve yırtılışı

ne diyorsun ne diye mi deyiveriyorsun lüpten
kısıkrak katışıyorum lüzumundan yana yakına
sin kuytuma siniveriyorsun kendince elimle
eteğine loşluk katıyorsun isli lokman ruhun
o ne daha lokma gözlerle büyüyor longuzu loşun

Mustafa Altay SÖNMEZ

NON

Sen beyazlaşıyorsun bir domuz eti bacakların dolgunlaşıyor
Bıçakla o dolgunluktan kan alıyorum
Kanını fişkiracakmış gibi damarlarından alıyorum
Ağlamaklı insanlar hep birlikte akşam yemeğine otursun
Sen beyazlaşıyorsun bir domuz eti göğüslerin dolgunlaşıyor.

Ormansı kök, ormansı gövde büyüyor sebatla
Bütün rüzgârlardan alıyor senin beyazlaşan kokunu
Senin beyazlaşan vücudunu güneşin yakıcılığından
Humuslu toprak yapraklanıp etini kapatıyor
Non hastabakıcılar şarkı söylüyor zevkle
Havada senin hızla somutlaşan kokun.

Kalbinin ortası bir rüzgâr gülü gibi pırpırlanıyor
Orandan en güzel yerinden başlıyor Non
Meleklerin ötüşü rüzgârların ötüşü

Non çimme aklımın selameti için
Susuz bir yol giderken bakır tenime kursağıma
Hantal vücudunu yüzyılın tenine açma.

ŞİİR VE İKLİM (XIII)

Yusuf ERTEN

*“daha diyorum, daha, uzağa...
çarmıhta kuruyan kana
inkâra ve imana
yol almalsın kalbim
inanmak için kendinden başka
hiçbir şeyin kalmadığına”* Çiğdem Sezer

Türk şiirinde 1950’lerin sonuna kadar “hem şair hem de kadın” olabileceğine dair hiçbir olumlu emare ortada yoktu; fakat Gülten Akin’la birlikte modern şiir içerisinde kadınlara açılan dairenin temelleri atılmış oldu. Klasik şiirimiz içinde ürün veren onlarca kadından (Mihri Hatun, Nigâr Hanım gibi birkaç olumlu örneği saymazsak) geriye çok az şey kaldı. Bu kalanlar da ya eşlerinin isimlerinin yer aldığı levhalar içinde kayıt altına alındı ya da babalarının isimlerinin yer aldığı mezar taşlarının içine sinmek zorunda kaldı. Cumhuriyet döneminin en önemli şair kadını Şükûfe Nihal’dır... Edebiyat tarihçilerinin çoğu onun isminin sonuna “Başar” soyadını da ekler. Şükûfe Nihal’e yaşadığı dönemde âşık olmayan şair sayısı çok azdır. Âşık olanların içindeyse şiirimizin önemli isimleri vardır: Nâzım Hikmet, Faruk Nafiz Çamlıbel... Trajik bir ölümlü dünyadan ayrılan Cenap Şahabettin’in kardeşi Osman Fahri’nin Şükûfe Nihal’e yazdığı şiirler, mektuplar var... Şükûfe Nihal, Osman Fahri’nin yakın bir arkadaşıyla evliydi o sıralar. (Türk şiirinde dedikodu, şair kadın üzerinden, buradan başlıyor galiba!) Neyse, Türk şiirinde ilk kez bir kadının etrafında bu derece patırtı ve hüznün kopmuştur dersek yeridir. Bu durum, eril bir söylem üzerine bina edilmiş şiir ortamına adım atmak isteyen birçok şair kadının başına gelmiştir.

Şiire varan eşiklerde erkeklerin bulunması (editör, yayımcı, eleştirmen, seçici kurul üyesi vs) şair kadınların, şiir ortamı içinde kendilerine has edayla dolaşmasını, özgün seslerini yakalarına takıp gezmelerini engellemiştir. Şairlerin, kafalarında cinsellikle, sağduyuyla, merhametle, sahicilikle hesaplaşmadığı bir ülkede, şair kadınlara sıradan okurun ilgi göstermesini bekleyemeyiz... Bugün de aynı sorunlar başka biçimlere bürünerek varlığını sürdürüyor. Sözelimi haftanın, ayın şairi seçilmiş bir şair kadın tanıtılırken, onunla nerede yemek yenildiğinden falan bahsediliyorsa değişen pek bir şey yok demektir. Bugün, özellikle doksan sonrası, şair kadınlar, kendilerine açtıkları hareket alanının maliyetini kendilerinden başka kimseye ödetmemişlerdir. Gecikmiş bu alanın açılmasını kadınlar yine kendileri sağlamıştır. Bu arada Cemal Süreya başta olmak üzere pek çok şairin şiir ortamımıza yanlış müjdelediği müteşairlerin varlığı da unutulmamalı. Bütün bunlar bir tarafa erkek şairlerin şiirlerinde gezinen kadın önelere (Mariyya, Fahriye Abla, Mona Roza, Süheyla, Feride, Zeynep, Suna, Piraye, Pia, Güzin...) karşılık şair kadınların şiirleri bugüne dek böyle bir özneyle tanıştıramadı bizi. Belki de doğrusu bu: şiiri tekil bir şairin çeyizinde saklanacak bir “mendil düşürme” olarak görmemek. “Şiir kadını bir şeydir, kadın kendisini yazamaz...” Buna yakın bir şeyler söylemişti İsmet Özel. Bedirhan Toprak, “kadından şair olmaz” ifadesini birkaç yerde kullandı. Söyledikleriyle kadını, yazandan çok, “yazdır(t)an” olarak, poetik anlamda kamufle edip etkisiz hale getirmek isteyen şairlerin sayısı oldukça fazladır.

Halk şiiri geleneğimiz içerisinde birçok şiir biçimi (koşma, güzelleme vs) kadının güzelliğinin, çekiciliğinin, ondan uzak olmanın dayanılmaz ağrısının üzerine inşa edilmiştir. Halk şiirimizde kadının bağlamayı eline alması ve şiir söylemesi de oldukça zordu. Birkaç örnek (onlar da Alevi-Bektaşî kültürü

içinde vücut bulanlardan oluşuyor) dışında varlıklarından bahsedilemiyor. Görünenin ötesine (Allah, Peygamber...) seslenmek isteyen şairler bile, anlattıklarını görünür kılmak için kadının fiziki portresini bir duvardan öbürüne asmayı sürdürmüştür. Peki bugün İslâmî çevrede şiir yazan kadınların menziline neler var? İslâm düşüncesi, sözü sahibine teslim etmek, sözü amaçtan ziyade Tanrıya ulaşmanın bir aracı olarak kullanmayı öngörür. Söz, bir anlamda ibadet için bir araçtır; şikâyete, ilahi aşk dışındaki aşkları işaret etmeye uygun değildir, bu iklim içinde.

Bugün bu çevrede şiir yazan birkaç yetenekli isim var: Hayriye Ünal, Fatma Şengil Süzer, Ayşe Sevim, Esra Elönü, Fatma Çolak, Kübra Parmaksız, Zeynep Arkan... Bu isimler içinde Hayriye Ünal, şiirinin yöneldiği havza ve şiir üzerine yazdıklarıyla oluşturduğu poetik birikim bakımından diğerlerinden ayrılır. Bu isimler içinde, ilk kitabı (*Fe Şiirleri*) 2005’te çıkan “Fatma Çolak” ilginç bir şiirin izini sürüyor; sert bir şiir; ama yoğun biçimde İsmet Özel etkisinde kaldığı birçok dizesinden sarkıyor. Bu kesimdeki şairlerin kendilerine örnek alacağı ya da hareket noktalarına yerleştireceği bir şair kadın yok.

Seksen sonrası şiirimizde onlarca isim ortaya çıktı; bugün bu isimlerin çoğu şiirden uzaklaşmış. Bir dönem Türk şiiri için önemli açılımlar sağlayan Gülseli İnal, Lâle Müldür gibi birkaç isim şiir dünyalarının en talihsiz mevsiminden geçiyor. Son dönemde yazdıklarıyla yıllar öncesinden kalma harcırahları yediklerini söyleyebiliriz. Çok mu kesin oldu bu saptama? Dergilerdeki şiirlerine bakın, orada yenilikten ziyade bir sapma göreceğinize eminim. Bu iki ismi anınca, Nilgün Marmara’dan da bahsetmek gerekir; Gülseli İnal’ın Marmara’nın şiirine ve şahsiyetine gösterdiği vefalı ilgi yadsınmaz. Nilgün Marmara ölmeden önce kaç şiir yayımladı? Bilen var mı? Yayımladı mı? Bu sorun değil; Emily Dickinson örneği var; ölümünden sonra yüzlerce şiiri bulundu ve basıldı. Nilgün Marmara etrafında oluşturulan hale, onun şairliğini bir fenomene çevirecek derecede enerjisini nereden alıyor acaba? Şairlerin ölüm biçimlerinin bizim edebiyatımızda gördüğü ilgi başka hiçbir edebiyatla kıyaslanamaz sanırım. Kaan İnce, Zafer Ekin Karabay, Özge Dirik örneklerine bakılabilir. Yazarak intihar edenlere hiç değinmeyelim.

Edebiyatımızda bir yersizlik (bulunulan yer ve bulunulması gereken yer, bunun için bakınız *Şiir Ülkesi* dergisinin 35. sayısının önsözü, size yardımcı olacaktır.) sorunu olduğu, şair kadınlardan bahis açarken daha bir ortaya çıkıyor; kaç tane genç şair Melisa Gürpınar’dan, Çiğdem Sezer’den haberi... Çiğdem Sezer’in son kitabı *Dünya Tutulması* (Yom Yayınları) sadece şair kadınların varmış olduğu menzili göstermiyor, Türk şiirinin -nice başvurulmamış imkânının eşliğinde- özel bir cephesini de işaret ediyor. Şair kadınlarla ilgili en kapsamlı çalışma (yazılar ve şiirler eşliğinde) *Yasakmeyve* dergisinde yayımlandı. Derginin 15, 16 ve 17. sayılarında, editörlüğünü Emel İrtem - Betül Dünder’in yaptığı “Şair Kadınlar” dosyası, birçok özgün ismin zenginleştirdiği kalıcı bir arşiv oldu. 15. sayının giriş yazısında şunu vurguluyordu editörler: “*Şiir söz konusuysa eğer, soruların ve cevapların bir profilin gölgesi üzerinde oynamak gibi beyhude bir çaba olduğunun farkındayız. Bu anlamda bize göre en doğru yöntem, kadının şiirini sorgulayan mantığı sorgulamaktır.*”

Emel İrtem, *Divaneliğe Dönen Pergel*’le (Şiir kitabı ismi olarak en çok İrem’deyim isimlerdendir) birçok kavramın etrafında ironi, dikkat, nişyan ve merhametle nasıl dönüleceğini gösterdi bizlere. İrtem’in şiirlerindeki ses, bugüne kadar kâğıt üzerinde duymadığımız; fakat korkudan saklamak zorunda olduğumuz bir ses. Emel İrtem; gizli bir kudüm eliğinde söylüyor şiirlerini. Türk şiirinin son dönemde yetiştirdiği birkaç özel şairden biri. Bir gözünüzle ağlayıp diğer gözünüzle güldüğünüz sıkılmış zamanları genişleten bir şiirden ses veriyor.

Betül Dünder, ilk kitabını (*Ayna Yorgunluğu*) 2005’in son aylarında yayımladı. Kendine has bir ses sahibi olmasının yanında, toplumsal sorunlara karşı derin bir gözlem gücüne sahip. Cesur ve estetik planı yüksek bir ilk kitap *Ayna Yorgunluğu*. Şu dizeler oradan: “*Unut diyor yapraklar unut! / dutun içini çekerek ağladığı / kara ciltli günlüklerden damlayan an / bir ölümlülük hâlidir / elini mavinin üzerine koyan zaman*”. Birhan Keskin (keşke daha çok

yazsa), ilk kitabıyla Bejan Matur; *Zamana Dağılan Nar* ve *Ol'*la Nilay Özer güçlü bir duyarlılıkla tanıştırdı şiir ortamımızı. Nilay Özer son yazdıklarını bir "Amentü" şiirine vardırmasa daha nice güzel dizelerini hafızamıza taşımaya devam edecektir. Son kitabındaki "Babam İçin Sonsuz" şiiri bile Nilay Özer'in geleceğe taşınmasına yetecek güçte, örgütlü ve kararlı bir şiir.

Yanılmıyorsam ilk kez bir şair kadın Necatigil ödülünü (Akif Kurtuluş'la birlikte) aldı geçtiğimiz yıl. Betül Tarıman, *Yol İnsanları*'yla... Bu önemli bir sonuçtur; hem ödüle itibarının teslim edilmesi hem de ilk kitabını doksanların ikinci yarısında yayımlanmış, taşrada yaşayan bir şairin şiirdeki hareketliliğinin vardığı noktayı tespit etmek bakımından. Betül Tarıman, şiire başladığı dönemden bugüne, geçirdiği süreçler göz önüne alınca, yeteneğinin beslediği istikrarıyla bir prototip olarak karşımıza çıkıyor. Şair kadınların girmeye cüret edemediği avlulardan balkonlara doğru sesleniyor. Cüret dedim, son dönem şiirimizde bu kavramı en güzel taşıyanlardan biri de Deniz Durukan. Cinselliğin hapsedildiği odalara cesur bir bakış indiriyor; bizi kendimizle baş başa bırakacak bir aynayla yüzleştirirken, şakağımıza dayanmış harflerin cesur yerleriyle de tanıştırtıyor. Arife Kalender, son kitabıyla -demin yukarıda bahsettiğim- erkeğin menkıbelerden, mesnevilerden taşmış özelliklerine yaslanmadan, erkeği bir özne olarak şiirine yerleştiriyor. Bu kitap bir özel isim üzerine kurulmuş olsaydı, kendi alanında bir ilk olabilirdi.

Leyla Şahin, Türk şiirine toplumcu bir sesi lirizmle buluşturarak sunan; buradan bir kolunu kavgaya diğer kolunu sevdiğine kaptırmış olarak, sağ salım çıkabilen, modern şiirimize mazlumun cephesinden bakarak bir hafıza kazandırabilmiş önemli bir şairimizdir... Bir de şu, yıllardır bekleyen "Kerem Tarihi"ni okurla buluşturmaya karar verebilse! Ayten Mutlu, şiir okurlarının tanıştığı bir isim; her kitabıyla farklı bir ruh durumunun tazyiki altından ses veriyor. Bir "hâl" in geniş odalarda dolanan sesini, rengini taşkın zamanlar içinden duyuruyor; böylece söyledikleri bir keskinlik, kalıcılık kazanmış oluyor. Ayten Mutlu, biraz da merkezde olmanın şansıyla, adına vurgu yapılan bir isim. Nur Saka, Faize Özdemirciler şiirimiz için önemli kazanımlar; fakat dergilerde çok az rastlıyoruz onlara. Son dönemde gittikçe yükselen bir çizgide bizi karşılayan genç bir şair olarak da Gonca Özmen'i önemli buluyorum. Zeynep Köylü, kendi kuşağı arasında yeni bir ufuk açabilirdi ama gündelik hayatın baskısı şiirinin önüne geçmiş gibi... Didem Madak'ın *Ah'lar Ağacı*'ndan sonra yazdıkları yapıtını dökmüş bir dalın tedirginliğini ve kuraklığını taşıyor. Neşe Yaşın, *Kapılar* kitabının bende bıraktığı ışıltılı izdihamı son kitabı *Bellek Odaları*'yla ortadan kaldırdı. Eren Aysan, miras aldığı hüznü bir mücevhere çeviren dizeler yazıyor, zor ve önemlidir bu. Şiirle çocuğu arasında sıkışanlar da yok değil: Özlem Tezcan Dertsiz, Serap Erdoğan gibi. Serap Erdoğan şiiri boşlamış gözüküyor. Derya Önder de az şiir yayımlayan yetenekli bir şair. Yine ilgiyle izlenmesi gereken bir isim: Emel Güz... Ne var ki Emel Güz'ü tek başına bağımsız düşünemiyoruz yıllardır. Bunun sebebi bir şairin kızı olması değil; dostlukla şiir evrenini karıştırıyor olması. Emel Güz'ün kendisini Türkan Yeşilyurt'tan uzak tutması gerekir; Türkan Yeşilyurt vasıfsız bir şiirin peşinde, yasakmeyve'den yayımlanan son kitabı, *Dün Kendimin Önünden Geçtim* sıradan bir okurun yazabileceği şiirlerle parsellenmiş. İnsan sürekli kendi önünden geçince böyle oluyor demek ki! Denilebilir ki yasakmeyve'nin bugüne kadar yayımladığı kitaplar içinde en niteliksizi bu. İşte kitaptan birkaç dize: "koyun içe doğru ölüm spirali / zarar şiirin sesidir soluğumu üflerim bedenine / güvercin topuklu mektuplar yazarım". Benzetmeleri görüyorsunuz; sonra Türk şiirine bahsettiği o muhteşem ezgiyle tınlayan "spiral"e ne buyrulur!?

Yasakmeyve'den çıkan ilginç bir kitap var elimde: *Eylül Avlusu*, Serdar Ünver'e ait. Ünver şiirini eksilterek yazıyor; böylelikle derin bir özü de işaret etmiş oluyor. Kavramları, bugüne dek söylenmiş ve eskitilmiş şeyleri iyi biliyor; dil duyarlılığı yazdıklarında öne çıkıyor: "Bildim nedir zamanı / Kurmak zaman dışına / Ve çağıl akışına / Açık etmek dört yanı"

bu dizelerde bilginin, görgünün; daha da önemlisi oturmuş bir poetik tavrın estetize olmuş hali karşılıyor bizleri. Gerçi Ünver "spiral" sözcüğünü kullanmayı unutmuş(!) ama, olsun bu haliyle de yazdıkları dikkat çekiyor. Berna Olgaç da temiz, duru dizelerini çoğaltabilirse yeni bir şiir kurmaya kalkışabilir. Son dönemde şiirleriyle sıkça karşılaştığımız bir isim, Elif Sofya (yasakmeyve'nin son şiir serisinden ilk kitabını çıkardı), başkalarının diliyle, sıradan buluşlar etrafında gezinerek zaman geçiren bir şair.

Erkek şairler, şair kadınları cinsel bir obje olarak gördükçe "araba lastiği reklamında yarı çıplak bir kadının ne işi var" deme sahipliklerini ve samimiyetlerini kaybetmeye devam edecekler. Eskiden şiir, edebiyat konuşmak için içki bahaneydi; şimdilerde içmek için şiir bahane olmaya terfi ettirildi. Ve bu ortamlardan, hiçbir şey üretmeyen, dedikodu yapan münevverlerin(!) efkârli dumanlarından başka bir şey yükselmiyor.

1969 tarihinde yayımlanan (Mehmet H. Doğan, Turgay Gönenç'in hazırladığı) *İkinci Yeni Antolojisi*'nde 36 şairden sadece biri "kadın": Gülten Akın. Bugün en az yirmi şair kadın ismi sayabiliyoruz. Bu gelişmede, farklı sosyal süreçler, katalizörler görev aldı. Sennur Sezer'i var eden koşullar (alanlar, mitingler, sokağı evi çekip çevirmeler) bugün ortadan kalkmış gibi; Sennur Sezer bir isim olarak (her Türk'ün hafızasında!) kalsa da, bence şiirleri sonraki kuşaklara tesir etmeyecektir. Seksen öncesinin sosyolojik koşullarını tanımlarken hep "anaç"ım, "kestim kara saçlarımı" sizin aranızda katıldım diyen mazmunlarla davranıldı; bu durum değişti artık; kadın, hayatta olduğu gibi şiirde de iş, oluş, hareketleri belirleyen bir mevzi kazandı. Tabii diğer erkek şairler tarafından tacize, saldırıya uğramazlarsa buldukları yeri daha net bir ekrandan beyan edebilirler. Kadınlar arasında, husumet, kıskançlık, dedikodu olduğunu, bu davranışların sıradan bir insan üzerindeki etkilerini biliyorum. Maalesef şair kadınlarda daha fazla bu sıraladıklarım. En yakınındaki dostunu bile görmezden gelmek, çekememek ve bu tutkularından aldığı hırsı olmadık yollara kendini sürmek... Galiba şiirin neye hizmet ettiği (insanların birbirini sevmesi) unutuluyor. "Olmak" olması gerekenin önüne geçiyor: "şiir neye yarar senin için yazılmazsa" diyen Neruda'nın bizim için yapabileceği yeni bir şey yok; bizler eskilere bakarak üzerimizdekini yeni olup olmadığını anlamak durumundayız... Bugün yönetmenliğini şair kadınların yaptığı kaç şiir dergisi var? Var mı? Yok. Bu yıl otuzun üzerinde şiir yarışmasının duyurusu dergilere yansdı; bu yarışmalardan kaçının seçici kurulunda şair kadınlara rastladınız? Kadınlar, erkeklere inandığı için geç kaldı; bugün, tarih kadınlara inandığı için bunca hızlı geçiştiriyor her şeyi.

Bu ülkede kadın olmak zordur; şair olmak daha zor. Hem kadın hem şair olmamak imkânsızdır...

"hay'dan geldim
Temmuzu biraz geçince
acımak ve gölge gibi şeyler
vardı. ip gibiydi başkent
her gün bir sokağı düğümliyordum
ben kederle tek tek çözüyordum
derken "Kuşkondu" sokağa kondum
ve Simirnof bitti
o buna iyilik dedi
iyilik iyi olanın işi
benim işim gözyaşı
ve kahkaha arasında
bir fazlalık olmak
ölseydim ölümüm
bir başkasının geçmişini silerdi
ölmedim bile bile
zâlimdim
sonra Calvados bitti"

(...)

Emel İrtem

ÇIKTI!
EYLÜL AVLUSU
(şiirler)

Serdar ÜNVER

Komşu Yayınları (Yasakmeyeve)
Ankara Cad. Ankara Han No: 74 Kat: 5 Daire: 58 Sirkeci-
İSTANBUL

'KEDER GİBİ ÖDÜNÇ'

Gültekin EMRE

Haydar Ergülen, şiirlerini üzgün, kara kışlarda kara saplanıp kalan siyah-beyaz trenlere bindiriyor çocukluğunun tek gözlü kasabalarındaki kuytu, her yerinden rüzgâr geçip giden istasyonundan. Oynadığı sokakları, her yerinden ses, koku, anı, kahkaha, gözyaşı, acı ve hayat fışkıran evlerde biriken anılarını da katık ediyor imgelerine. Yağmur onun şiirinin şemsiyesi, hüznü, evi, dünyasıdır. Bahçe de hiç eksik olmaz onun şiirlerinde. Bahçedeki çiçeklerin çeşidi, sayısı önemli değildir, yeter ki bahçe olsun kardeşçe duygularla besleneceğimiz, şiirini okuyacağımız, belleğimize kazıyacağımız ve iki kişiye yetecek. Yolculuk düşünülmeden, uzaklara özenmeden, bir gün çekip gitme isteğine gem vura vura yaşamadan, gurbeti kendine kardeş bilmeden nasıl şiir yazılır? Nasıl şiir yazılır kaybolmadan; özlemin, sevdanın, yolun, sılanın bağrında? Mektup, zarf ve pul şiirin kalbine taht kuran üç sözcük: Pul zarftan, zarf mektuptan, mektup puldan el alarak, el vererek birbirlerine, sevdalarını fısıldayarak, mırıldanarak, hayatı sığdırarak, sığınarak imgelerdeki pula, zarfa, mektuba şiirin içine ağıp dururlar Haydar Ergülen'in elinden tutup. ("Mektup herkese gider, bulduğuna açılır / şiirse kimseye açılmayan o eski mektup / zarfını kelimeler doldurur, sen içine bak!") Yalnızlık da onun şiirinde mistik olmasa da dervişimsi bir tavır olarak kendine kalıcı bir yer bulur aşkı dilinden hiç düşürmeden. Çocukluğunun taşrası, ah o kahverengi günler, unutulmaz kış geceleri, masalsı günler... Sessizliğin bir büyü gibi bedene dolandığı anlar, ağaçların dert ortağı yapraklar... Elmanın içine gömdüğü giz, hayatın başlangıcı, aşkın da... Sık sık turna da havalanıyor onun şiirlerinden engini, uzakları, özlemi, merakı, başka coğrafyaları imlediğinden... Sözcük avcısıdır şair (hiçbir sözcük gözünden kaçsın istemez), dolaşıma yeni anlamlar, yeni görüntüler sokan usta bir avcı olmalıdır şairin kaleminden dökülenler... Haydar Ergülen'in her şeyidir şiir, yani yüreğine, hayatına, sevdasına... sığdırdığı ne varsa onların tümüdür... Ölüp ölüp dirilendir şair, şair yüreği acıya, sevdaya dayansa da, ölüm karşısında yufka yüreklidir gözyaşlarını içine akıtı akıtı yoluna devam eder... eden.

Kimdir Haydar Ergülen, nasıl bir şairdir acaba?

"Bazen kederinden koyu / bazen gölgesinden açık / kederinden ve gölgesinden / ödünç bir şeyim ben"

Haydar Ergülen, sevdiğini sesinden öper, uykusuz harflere de yer verir dizelerinde, yüzü kâğıt gibi harflere de kapı açar: ("Yalnız köyler evlathk verilir gibi / şiire yağar yalnız kelimeler de") Gür bir hayat gürül gürül geçip giderken yanından yöresinden o şiir devşirir durmadan. Onda "dil bir buluttur, yağdukça şiir olur" onun kaleminde. Alevi nefesleri gibi kokar şiiri: "Şiir Ali'de gelir. Ali çocuk / kendisi sonra gelir, / şiir gibi gelir anneye / çocukluk getirir anneye" Onun yetişmesi biraz da Haydarpaşa – Eskişehir - Ankara üçgeninde kimlik kazanmıştır. Ahşap trenler büyümüşür onu, o yarım yağmurlar sulamıştır şair toprağını, o dayanılmaz özelemler

ve hevesler tutmuştur onun elinden. Şairler ölünce elbette gurbete giderler diye düşünür: "bilmiyorum tren miydi Cemal'in şiiri mi / Türkçenin gurbete düşen en uzun kelimesi" Cemal Süreya, İlhan Berk ve yaşıtı şairlere vefa borcunu her fırsatta dile

Sadık YAŞAR

PATLAYAN SESSİZLİK

fotoğraf makinesi
gölgesini çekecek
duruyor. süs
sigara paketleri
yarım kola bardağı
çerçeve de ölü
bir adamın
bayramda allahı zikreden tebessümü

törpü ve testi

eski sesi
dökülmüş radyo.
dünü bugüne
götürüp getiren
burma saplı küp...

pervazda
yeşil sinek ölüsü.

sıkıntı güm

getiren ender de bir şairdir Haydar Ergülen. O, aslında sözcüklerin kiracısıdır da, hayattan ödünç aldığı "keder"i iyice yedirmiştir içinde yaşadığı şiirevine. Onun evi şiirse, elleri gemidir, ya da "ailesi"; rüzgâr ise, hayatı. Sonra onun çın çın öten şiirinin sesine de kulak verelim istiyorum: "İki abdal bir elma / iki elma bir ağaç / iki ağaç bir bahçe / iki bahçe bir aşk / iki aşk bir nar / iki nar bir ateş / iki ateş bir akşam / iki akşam bir şiir / bir şiir altı kardeş / altı kardeş çok abdal". Hayatın her alanına, her nesneye iki kişilik göndermelerde bulunuyor Haydar Ergülen. İmgelerini hayatın derin hüznüne batırıp çıkartıyor gözümüzün önünde. Şiirinde aforizmamsı dizelere de yer veriyor sık sık "Düz şiir"le çekişe çekişe: "Çocuklar düzyazı olmasın diye / anneler var / ... / Anneler nar / çocuklar dağılmasın diye / ... / Anneler büyümek ki çocuklar kadar / anneler şiir" dedik ya "Karatren şiirdir" ama "Oturmak düzyazıdır, yürümek şiir" Taşradaki kahverengi sıkıntı da var onun şiirinde. Kâğıttan bir dünyaya sığınmıştır şair; yazarak, yırtarak oluşturduğu şiir dünyasına. Evet, şiir alınyazısıdır. Onun dünyadan kurtarabildiği "bir tek kelime bile yok" hayat "ödünç" sözcüklerle devam ediyor aşk yolunda, şiire.

Haydar Ergülen, *Keder Gibi Ödünç*'te hayata, kendine, şiirine, geçmişine, belleğinde birikenlere bizi de ortak ediyor dizeleriyle. Kendi kendine mırıldanırken oluşan şiirlerini paylaşıyor şiirseverlerle. Kederi hayata, treni aşka, şiiri annelere, hevesi yola, bahçeyi imgelere, evi çocukluğuna, kalemini kâğıtlara... ödünç veriyor Haydar Ergülen, kendini

de emanetçiye bırakıyor, şiirlerini de bize. Öyleyse mırıldanalım biz de onun o unutulmaz dizelerini.

Haydar Ergülen, *Keder Gibi Ödünç*, Komşu Yayınları, Yasakmeyve, Şubat 2005, 94 sayfa.

Uğur BİLMİŞ

GİT GİR BAŞKA IRMAĞA

Yeni ölmüş insan eti günler.
Neresine dokunsa,
Orada sönümleniyor hayat.

Diker durur bir yırtığı.
Ruhuna yeni gömlek yok mu?

Kaybolmuş bir düğmesi,
Aralanmış yalnızlığa.
Çıkmıyor aynı sudan.

Ne güzel kaşınır hayat,
Tende iyileşen yara gibi.
AN'ların taşını kaldır

Dedim...

Bak oraya.

Mehmet Sadık KIRIMLI

SAYIKLAMA

az önce
akşamın yüreğine dokundum
ötemde bulanık su...
ıslak giysilerini kuruttu üstümde gece.
irice elleriyle çırılçıplak
bir elmayı dişliyordu bahçede hüzün.
üzgündü soluğuna tutunduğum hayat.

adını sorduğum mevsim
o saat yaprak döktü üstüme; burktu dilimi
hüzün sunduğu çay : acısı öfkeme güneş
yüzüme ay...elimi uzatınca
seyretti beni çocukluğum : sevda kırgını
ömrün kıyısındaki uçurum, o derinlik...

öptükçe beni anladım ki;
ağlamakla gülmek arası bir yerde ölüm : soğuk
bir rüzgâr sanki esip geçtikçe
kırılıverdi ahşaptan yüreğim ; oysa
karanlıkta açan zambaktım daha önce.

unuttu kendini bir yerde söz, iyilik
ve güzellik sığmaz oldu hayatın ağzına.
hayırsız evlât gibi ömrün kışı
yapıştı yakama bırakmaz. unut dedim bunu da
unut ki; acının gözyaşında buluşalım bir gün.

kucaklamak istedim ılık
nefesini gecenin ama nafile...kapım

kilitledi üstüme odayı, sevincim tutsak kaldı hep.

akşamları benim adımdı yalnızlık
bu "hezeyanım" belki ondandır diye,

suskun kaldım...

İhsan TEVFİK

ANNE-CENİN

döne döne sıla-yı rahm ederim
-sahi siz ne zannetmiştiniz-
annesinin kesesinde kıvrılmış bir cenin
dönerim dönerim de bulamam
başım ayağım bir suret
kıstırıp kuyruğumu apışarama
başı önünde uyuz bir it gibi de olsa
çekinmem / işte öylece / yazarım bunu buraya

anne-cenin
anne senin
kavruk yüzün olsam
çeksem çeksem ayağımı karnıma
koysam sonra başımı usulca
ağrılarının en keskin yerine

anne-cenin
anne senin
binlerce binlerce kez yeniden
ilk doğurduğun olsam
acep bir kez der miydin
dur oğul,
orda kalsan!

Hakkı Engin GİDERER

SİYAM

Balmumu erimiyor senin kararınla
Beni öldürsen kendini
Benim elimle seni
Bir kafa
İki kol
İki ayağız yani çoğu gibi
Tartışsak nereye gider ki bu çaresiz bedenimiz
Cinayetinin imkânsız
İntiharın acınası
Birimiz ölse diğeri yaşar cehennemini
Bana boyun eğsen kölen ben olurum
Bana emretsen aşkın çukuru mezardan karanlık
Balmumu eriyor yaşadıkça
Karıncaların üzerine damlıyor, rüzgârın kumu yapıyor
Yaşlandıkça eriyor
Eriken sarıyor ayrılık kefenini
İkiye bölseler değişen bir şey olmaz
Birken sonsuzlaşır kafesler

Git koş oyna vahşi atların sırtında

Seni öldürsem hep içimde sallanan bir cesetle dolaşsam
Balmumu erimiyor senin kararınla
İlaçlar içsek duymasak saçlarımızın içinde dolaşan sesini

Etkisi hep özlem
Benim evetim boşluğa düşen kara çılgılık
Senin hayrın pul
Ortak bir karar versek diyorum
Ortak bir karar versek diyorsun
Deride tutkal gerilimi

EDEBİYATIN KALBİNİN ATTIĞI YER: ŞİİR

Müesser YENİAY

Şiir, hem hitap yeteneği olan iyi bir konuşmacı, hem de idrak yeteneği olan derin bir filozoftur. Şiir bir dans, duygu taşıdır. Düzyazı ise, hayatın içinde dans edenleri tasvir ederek, dans büyü yaratmaya çalışmaktır. Şarkıyı dinlemek için sesini açarız, şiiri anlamak için içini deşeriz. Şarkıda yüksek ses etki yaratır, şiirde ise anlam sesi yükselir.

Şiir, sonu acı biten bir ilişkiden doğan, doğarken hem canı acıyan, hem de can yakan bir bebek gibidir. Eğer doğmazsa hem annenin ölümüne hem de kendi ölümüne neden olacaktır. Şiir hem bir şarkı, hem de bir düşünce yazısıdır. Şarkı kadar eğlenceli ve etkileyici, bir düşünce yazısı kadar da ciddi ve felsefidir. Yani şiir enstrümanlı bir şarkıdır ve kendini duyuracak bir sese ihtiyaç duymaz. Kendisi başlı başına bir sestir. Kendi türküsünü kendi sazıyla, kendisi söyler. Bu kadar özgür ve bu kadar özgündür. Şiir, kısa ve felsefi bir düşüncedir de aynı zamanda. Şiir sözü uzatmaz, uzun süren etkisidir yalnızca. Bunun için bir şiir sayfalarca yazılmış bir felsefe kitabına bedeldir. En iyi şairler en iyi filozoflardır bunun için.

Şairin cebinde milyonlarca kelime vardır; onlardan yoksun değildir ama o bunları akıllıca kullanır; çünkü her birinin ayrı bir notası vardır. Şair şarkıyı oluşturmak için gerekli notaları dizer. Bu şarkının hüznü mü yoksa hareketli mi olacağı şairin ruh haline bağlıdır.

Şarkıda müzik ve tını ön plandadır, şiirdeyse anlam. Şarkı kulağımızdan kalbimize, şiirse beynimizden kalbimize yol alır. Bir şarkı dinlemek istediğimizde, şarkı bize gelir, kulaklarımıza yerleşir. Bir şiir okumak istediğimizde, biz şiire gideriz ve o bizi ağırlar. Evcildir şiir, hep evindedir. Başlı başına bir evdir. Ve içimizi ısıtan, bu evin sıcak atmosferidir.

Şiir uluslararası değildir; yalnızca duygulardır uluslararası ve insanlar arası olan. Her şiir farklı dillerde aynı duygunun ifadesi değildir. Aynı duygudur belki ama ifadesi ya eksik ya fazladır. Bir şiir çevirisinin fazla olması da o çevirinin eksikliğidir.

Bilgelerden biri: “Kişi şiiri dener, eğer yazamıyorsa felsefeye geçer. Bu da şairlerin üstünlüğünü kanıtlar.” der. Mayakovski şiirde kuralların olmadığını

söylemekte haklı; şayet kurallı bir dizge olsaydı şiir, bu kurallara sadık kalan herkes şair olabilirdi.

Şairliğin ilk adımı kanımca bilinç, empati ve duyarlılık. Nasıl ki yıllar bütün omuzlara aynı ağırlıkta çökmüyorsa, insanların hassasiyet dereceleri ve ifadeleri farklıdır. Edebiyat romantiktir, felsefeyse bir bilge. İlki duygusallığa dayanır diğeri meraka. Ve insanın iki farklı yönüdür. Bilgi insansız da mevcuttur ama sanat ve edebiyat, dünyaya insanın varlığını kanıksatan tek daldır.

Mayakovski, Alaskalı şairi Yaltalı şaire tercih ettiğini söylüyor. İnsan nasıl ki bir kulübedeyken ve bir saraydayken farklı düşünüyorsa, farklı da hisseder. Andre Gide “Rahatlıktaki okuma uykuya dalar” der. Rahatlıktaki yaşam da pek şiire müsait değildir; nasıl ki insan mutluysa daha az şiir yazma itkisi hissediyorsa –bu mutluluğun kendini tüketmesinden, acınsa sorgulamasından kaynaklanır– acı şiirin ivmesidir duyguların en demlisi olarak, kişiyi uyku tutmaz çünkü.

Şiirde ritim çok fazla açıklanamaz değildir Mayakovski’nin öne sürdüğü gibi. Nasıl ki duygunun da bir seyri varsa, ritmi de vardır. Şair bu ritmi şiire oturtmaya çalışır, bu yüzden ki en güzel şiirler ritmik olup sezgisel ve duygu seyri içerisindedirler. Zaten kendisi şairin başlı başına bir tınıdır ve bu tını rüzgâr yönüne bağlı olarak değişime uğrar..

Şiirde abartma kullanılır ve yerinde bir kullanımdır bu. Çünkü kişi, vecit halindeyken abartılı duygular yaşar. Şairler yalancı değildir Fuzuli’nin fuzuli lafı gibi. Diğerleri bu duygu yoğunluğundan, duyarlılıktan bihaber olduklarından, şairlerin safсата yaptıklarını, halüsinasyon gördüklerini zannederler. Şiirlerin duygu dökümü olduklarını bilmezler, dil onları yüklenir, sahiplenir, altında ezilir, önünde eğilir. Yalan söyleyen dille, şiir söyleyen dil bir değildir

Şiirde mecaz en çok kullanılan sanattır dersek yanlış olmaz. Jean Cocteau “Şair sıfattan vebadan korktuğu gibi korkmalıdır” der. Bu boşuna değildir; sıfat kendisini satar ve tektir. Oysa mecaz içinde birçok sıfat ve ad barındırır. Kervanın sarayıdır yani.

Sezgisel olarak kazanılmış yetenek ve yaratıcılık, teknik olarak öğrenilmiş –kopya edilmiş– yeti ve yaratıdan daha değerlidir; çünkü ilki kendine keşfeder adımlayarak, sindirerek –belki yavaş ama daha sahici– diğeri tekrar ederek, işin kolayına kaçarak. Şiiri teknik olarak öğrenmek çiraklıktır peki şairlik bir meslek, bir iş midir? Tabii ki değildir. Teknik, şair için sadece bir süs, aksesuar olmalıdır. Şiir inşa edilen bir binadan çok, kökü yeşil bir bitkidir. Bunun için şiir öğretilmez ya da dikilmez, geliştirilir

Yayın Yönetmeni : Ramis DARA
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü : Melih ELAL
Yönetim Yeri : Barış Mah. Adalet Sok. Adaletkent Sitesi
H Blok, D: 3 16140 Nilüfer - BURSA
Yayın Danışmanları : İhsan ÜREN, Hilmi HAŞAL,
Serdar ÜNVER, Nuri DEMİRCİ.
Dağıtım : Pentimento Art Shop (0212 2933959)

Yazışma Adresi : Ramis DARA P.K. 68 16361 Ulucami - BURSA
Katkı Payı : 15 YTL
Posta Çeki : Hilmi HAŞAL adına 584893 numaralı hesap
Baskı : Özsan Matbaacılık, İzmir Cad., No: 221 - BURSA
Elektronik Posta : akatalpa@hotmail.com
Yayın Türü : Yaygın süreli yayın.
ISSN 1305 - 7685

